

ФРАНКОЗНАВСТВО

УДК 821.161.2:323.1

**УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНИЦЬКА ІДЕЯ ІВАНА ФРАНКА:
СУЧАСНЕ ПРОЧИТАННЯ****Федір МЕДВІДЬ**

*Міжрегіональна академія управління персоналом,
кафедра конституційного права, історії та теорії держави і права
Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого
вул. Форметівська 2, м. Київ, Україна
e-mail: fedirmedvid86@gmail.com*

Тамара КУРЧИНА

*Міжрегіональна академія управління персоналом,
кафедра конституційного права, історії та теорії держави і права,
Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого,
вул. Форметівська 2, м. Київ, Україна*

Анатолій ТВЕРДОХЛІБ

*Міжрегіональна академія управління персоналом,
кафедра конституційного права, історії та теорії держави і права,
Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого,
вул. Форметівська 2, м. Київ, Україна*

Консолідація сучасної української нації відбувається на основі територіально-громадянського принципу навколо національної ідеї, зокрема головних етнокультурних цінностей українського народу. Процес внутрішньої консолідації, тобто “стягування”, в різних площинах (політико-державній, економічній і етнічній) національного організму, сучасної української нації в силу територіальної та міжконфесійної роз’єднаності, неповноти соціальної структури тощо є незавершеним до цього часу. В умовах незалежної Української держави, навіть у рамках єдиного конституційного поля, цей процес має істотні регіональні відмінності і його не можна вважати завершеним.

Для нації як політичного суб’єкта найголовнішим є збереження її ідентичності і культурно-мовної самобутності у властивій саме цій нації формі, тобто у формі реалізації національної ідеї. Через це пріоритетні політичні інтереси нації спрямовані на подальшу консолідацію спільноти, на створення чи збереження власної державності й налагодження відносин з іншими націями-державами.

Тож аналіз державницької ідеї Івана Франка ми розглядаємо з позиції політичної суб’єктності української нації, тобто українська нація постає творцем власної держави, яка використовується нацією як інструмент здійснення внутрішньої і зовнішньої політики. Іван Франко пройшов у своєму ідейному розвитку в середині 1890-х років два виразні етапи, пережив глибоку еволюцію світоглядних позицій – від послідовника М. Драгоманова, соціаліста “ліберального і персоналістичного складу” до націонал-демократа і речника “реального націоналізму”. Вчений розумів, що без осягнення національного ідеалу, як основоположної національної свідомості, на тернистих дорогах національно-визвольної боротьби український народ чекає повна зневіра й остаточна поразка, тому для Івана Франка було незаперечним, що у процесі становлення модерної нації вирішальну роль покликана відіграти інтелігенція, вносячи в народ національну ідеологію.

Ключові слова: консолідація української нації, українська державницька ідея Івана Франка, ідеал національної самостійності, суспільний поступ.

Консолідація сучасної української нації відбувається на основі територіально-громадянського принципу навколо національної ідеї, зокрема головних етнокультурних цінностей українського народу. Консолідація етнічна (латин. *consolido* – зміцнювати, ущільнювати) є видом об'єднувальних етнічних процесів. Фахівці розрізняють міжетнічну консолідацію, коли відбувається злиття кількох споріднених за мовою і культурою раніше самостійних етносів у нове, більше за розмірами етнічне утворення, і внутрішньоетнічну консолідацію, тобто коли відбувається внутрішнє згуртування етнічної спільноти шляхом нівелювання відмінностей між наявними у ній групами. Процес внутрішньої консолідації, тобто “стягування”, в різних площинах (політико-державній, економічній і етнічній) національного організму, сучасної української нації в силу територіальної та міжконфесійної роз'єднаності, неповноти соціальної структури тощо є незавершеним і до цього часу. В умовах незалежної Української держави, навіть у рамках єдиного конституційного поля, цей процес має істотні регіональні відмінності і його не можна вважати ще завершеним. Закономірно постає питання про випрацювання методологічних принципів і концептуальних засад гуманітарної політики Української держави для завершення цього процесу¹.

Нація як суб'єкт політики є певною спільнотою, якій властиві політичні інтереси, реалізація яких можлива за умови легітимності її в системі політичних владних відносин. Для нації як політичного суб'єкта найголовнішим є збереження її ідентичності і культурно-мовної самобутності у властивій саме цій нації формі, тобто у формі реалізації національної ідеї. В силу цього пріоритетні політичні інтереси нації спрямовані на подальшу консолідацію спільноти, на створення чи збереження власної державності та налагодження відносин з іншими націями-державами.

“Політична суб'єктність нації”, на думку О. Терешкун, полягає в історичній здатності етнокультурної спільноти усвідомлювати себе суб'єктом політичних відносин на основі національної свідомості, політичної волі та національно-патріотичних відчуттів. Будучи складним соціополітичним феноменом, політична суб'єктність нації охоплює соціальний, інституційний і персоналізований виміри².

Аналіз категорії “ідеал національної самостійності”, державницьку ідею Івана Франка ми розглядаємо з позиції політичної суб'єктності української нації, тобто українська нація постає творцем власної держави, яка використовується нацією як інструмент здійснення внутрішньої і зовнішньої політики.

Видатний український мислитель, письменник і поет, драматург і перекладач, вчений-енциклопедист і громадсько-політичний діяч Іван Франко (27.VIII.1856 – 28.V.1916), після закінчення Дрогобицької гімназії з 1875 р. навчався у Львівському університеті на філософському факультеті. У 1891 р. І. Франко закінчив Чернівецький університет. У 1893 р. здобув ступінь доктора філософії у Віденському університеті після захисту докторської дисертації “Варлаам і Йоасаф: старохристиянський духовний роман і його літературна історія”³.

Творча спадщина мислителя і митця світового рівня, який вільно писав українською, польською, німецькою, французькою й перекладав із 14 мов, тобто вільно володів всіма слов'янськими мовами, налічує близько п'яти тисяч літературних творів та наукових праць, що складе в перспективі 100-томне академічне видання, однак у 80-х роках ХХ століття видане лише 50-томне видання його творів, що охоплює тільки дві третини Франкової спадщини і лишається малодоступним через обмежені накладі⁴.

І. Франко пройшов у своєму ідейному розвитку в середині 1890-х років два виразні етапи, пережив глибоку еволюцію світоглядних позицій – від послідовника М. Драгоманова,

¹ Федір Медвідь та ін., *Гуманітарна безпека як сучасний фундамент українського суспільства, International Scientific Conference Economy and Society: modern foundation for human development: Conference Proceedings, Part I, Oktober 31, 2016.* (Leipzig, Germany: Baltija Publishing, 2016), 13–14.

² Оксана Терешкун, “Політична суб'єктність української нації: генеза, стан, тенденції розвитку”. (Авто-реферат дис. на зд. наук. ступ. канд. політ. наук, 2005), 13.

³ Іван Франко, *Історія моєї габілітації, Збір. твор. у 50 т., Т. 39, 45.*

⁴ О. Вергеліс, “Код Франка”, *Дзеркало тижня*, 20–26 травня, № 19, 2006.

соціаліста “ліберального і персоналістичного складу”, до націонал-демократа і речника “реального націоналізму”⁵.

Політико-правова доктрина молодого Франка, радикал-соціаліста, активного й провідного учасника радикальних політичних рухів зазнала певної еволюції, на думку В. Мазепа, у “зрілого” Франка, що перейшов на позиції ліберально-демократичної соціальної доктрини та світоглядного культуроцентризму у філософії⁶. Утвердившись на засадах “повної самостійності нації, зриваючи таким чином з федералістичною традицією Костомарова і Драгоманова”⁷, світогляд І. Франка зазнав істотної трансформації, що було пов’язано також з переходом української політичної думки з позицій федералізму на позиції самостійництва⁸.

Літературна і наукова спадщина І. Франка величезна і різноманітна, однак ми торкнемося його суспільно-політичних поглядів, що стосуються ідеалу національної самостійності, державницької ідеї вченого^{9,10}.

Суспільно-політичні погляди вченого, зокрема ідею суспільного прогресу у його творчості, осмислювало в різні часи і з різних методологічних засад ряд вчених-суспільствознавців, зокрема В. Антоненко, М. Брик, В. Горський, О. Гринів, Я. Грицак, Н. Горбач, Т. Гундорова, О. Забужко, М. Кашуба, О. Копиленко, П. Кононенко, В. Мазепа, А. Пашук, О. Пахльовська, В. Пшеничнюк, Л. Сенік, О. Скакун, М. Скринник та ін. Разом з тим сучасне прочитання і осмислення “Франка незнаного” з відповідних методологічних засад у контексті незалежницького поступу української спільноти є важливим як в плані теоретичному і пізнавальному, так і в плані державотворчому в контексті консолідації сучасного українського суспільства на базі української державницької ідеї.

У праці “Що таке поступ?” (1903) вчений підходить до проблеми суспільного прогресу досить ґрунтовно. “Одно те, що все на світі змінюється і ніщо не стоїть на місці, а друге – друге не таке певне, більше питання, ніж твердження: чи змінюється на ліпше, чи на гірше?”¹¹.

Однозначної відповіді, як бачимо вчений не дає, а наводить у наступному положенні підтвердження поступального розвитку суспільства з істотними застереженнями: “Люди йдуть наперед, то правда, знаходять по дорозі все щось нового, але часто й гублять не одно таке, за чим пізніше мусять жалувати. Іноді буває й так, що тратять майже все те, до чого перед тим доробилися сотками літ”¹². Далі вчений деталізує це положення: “З усього того, що ми сказали досі, видно деякі цікаві речі, які слід зятати собі. Перше те, що не весь людський рід поступає наперед. Велика його частина живе й досі в стані, коли не повної дикості, то в стані, не дуже далекім від неї. Друге те, що той поступ не йде рівно, а якось хвилями: бувають хвилі високого підйому, а по них наступають хвилі упадку, якогось знесилля і зневір’я, потім хвиля знов підіймається, знов по якимось часі спадає і так далі. А третє, що той поступ не держиться одного місця, а йде мов буря з одного краю до другого, лишаючи по часах оживленого руху пустоту та занепад”¹³.

⁵ Іван Лисяк-Рудницький, *Вклад Галичини в українські визвольні змагання, Історичні ессе: у 2 т. (Пер. з англ. У. Гавришків, Я. Грицака). Т. 2.* (Київ: Основи, 1994), 54–61.

⁶ Ibid.

⁷ Іван Лисяк-Рудницький, *Іван Франко в своїх німецьких писаннях, Історичні ессе: В 2 т. (Пер. з англ. У. Гавришків, Я. Грицака). Т. 1.* (Київ: Основи, 1994), 405–411.

⁸ Ярослав Грицак, *Пророк у своїй вітчизні. Франко та його спільнота (1856–1886).* (Київ: Критика, 2006), 222–230.

⁹ Федір Медвідь, “Іван Франко: “Ідеал національної самостійності”, *Визвольний шлях.* Кн. 7 (592). (Лондон, Київ, 1997), 815–820.

¹⁰ Федір Медвідь, “Ідея національного поступу у творчості Івана Франка”, *Іван Франко: дух, наука, думка, воля, Матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006 р.). Т. 1.* (Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2008), 80–86.

¹¹ Іван Франко, *Що таке поступ?*, Зібр. твор. у 50 т., Т. 45, 302.

¹² Іван Франко, *Що таке поступ?*, Зібр. твор. у 50 т., Т. 45, 304.

¹³ Ibid., 309.

Поділ праці, який є головною рушійною силою поступу, вкупі з властивою людям неоднаковістю сил, вдачі і здібностей породжує і загострює нерівність між людьми, поділяючи людство на протилежні один одному табори невеликої жменьки багатіїв та мільйонів експлуатованих бідняків. Тим-то критерієм дійсного поступу має бути не зростання багатства, прогрес науки, мистецтва самих по собі, а “емансипація людської одиниці”.

Саме з цього погляду І. Франко обстоює розуміння суспільного прогресу як процесу зростання вільної людської діяльності, спрямованої на розширення меж можливого з огляду реалізації індивідом власного погляду на щастя. “Ціла історія нашої цивілізації, матеріальної і духовної, – підкреслює мислитель, – се не що інакше, як поступенне, систематичне і ненастанне відсування, віддалювання границь неможливого”. Однак шлях до повного щастя, “емансипацію людської одиниці” неможливо здійснити наодинці. “Наскільки чоловік може бути щасливим у житті, він може се тільки у співжитті з іншими людьми, в родині, громаді, нації”¹⁴.

Визнаючи спільності, через які людина здатна реалізувати своє прагнення до щастя, вчений на перше місце ставить родину¹⁵, потім громаду і завершує нацією, бо саме нація, на думку І. Франка, становить невід’ємну “органічну”, натуральну складову частину історичного процесу¹⁶.

Вільний розвиток індивіда без усвідомлення нації як органічного фактора історичного поступу неможливий без залучення до неї, як обов’язкової передумови становлення й саморозвитку людської індивідуальності. “Все, що йде поза рами нації, – підкреслює вчений, – се або фарисейство людей, що інтернаціональними ідеалами раді би прикрити свої змагання до панування однієї нації над другою, або хоробливий сентименталізм фантастів, що раді би широкими “вселюдськими” фразами покрити *своє духовне відчуження від рідної нації*”¹⁷.

У працях “Мислі о еволюції в історії людськості” (1881–1882), “Леся Українка” (1898), “Із секретів поетичної творчості” (1898–1899), “Похорон” (1899), “На склоні віку” (1900), “Поза межами можливого” (1900), “Принципи і безпринципність” (1903), “Що таке поступ?” (1903), “Ukraine irredenta” (1895), “Мойсей” (1905), “Одвертий лист до галицької української молоді” (1905), “Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова” (1906) І. Франко дійшов висновку, що лише “політична самостійність всякого народу” є запорукою вирішення всіх інших його проблем¹⁸. “А що значить політична несамостійність якоїсь нації, – писав вчений, – як у остатній лінії такий її стан, що вона мусить без опору дати визискувати себе іншій нації, мусить віддавати часть здобутків своєї праці на цілі, які з її розвоєм і безпекою не мають нічого спільного? Значить, <...> національно-економічні питання самі собою, з залізною консеквенцією пруть усяку націю до виборювання для себе політичної самостійності, а в противнім разі розкривають перед нею неминучу перспективу економічного невільництва, занидіння, павперизації, культурного застою і упадку”¹⁹.

Ідеал в сучасному розумінні є своєрідним “стопленням” знання про світ із переживанням цього світу, знання про суще з баченням перспектив його розвитку, переживанням світу як належного, тобто своєрідний світоглядний та регулятивний стрижень цілепокладаючої діяльності людини чи спільноти²⁰. “Усякий ідеал, – пише мислитель, – се синтез бажань, потреб і змагань близьких, практично легших, і трудніших до осягнення, і бажань та змагань далеких, таких, що на око лежать поза межами можливого”²¹. Ідеал національний, за І. Франком, – це “ідеал повного, нічим не в’язаного і не обмежуваного (крім добровільних концесій, яких

¹⁴ Іван Франко, *Що таке поступ?*, Збір. твор. у 50 т., Т. 45, 345.

¹⁵ Федір Медвідь, *Виховання української еліти системою національної освіти в умовах консолідації сучасної української нації*, Еліти і цивілізаційні процеси формування націй. Т. 2. (Київ, 2006), 337–346.

¹⁶ Федір Медвідь, “Українська національна ідея як детермінанта державотворчих процесів”, *Політичний менеджмент*. (2005. № 1 (10); 2004), 35–43.

¹⁷ Іван Франко, *Поза межами можливого*, Збір. твор. у 50 т., Т. 45, 284.

¹⁸ *Будівничий української державності: Хрестоматія політологічних статей Івана Франка, упоряд. Д. Павличко*. (Київ: Києво-Могилянська академія, 2006), 6.

¹⁹ Іван Франко, *Поза межами можливого*, Збір. твор. у 50 т., Т. 45, 280.

²⁰ В. Загороднюк *Ідеал, Філософський енциклопедичний словник*. (Київ: Абрис, 2002), 231.

²¹ Іван Франко, *Поза межами можливого*, Збір. твор. у 50 т., Т. 45, 280.

вимагає дружнє життя з сусідами) життя і розвою *нації*²². Висунення на перше місце національного ідеалу вчений пояснював тим, що “ідеал національної самостійності”, який вміщує у собі не тільки “західноєвропейські ідеали соціальної рівності і політичної волі”, лише “один тільки може дати їм поле для повного розвою”²³. Застерігаючи наступні покоління, І. Франко з болем у серці нагадував, що “не маючи в душі сього національного ідеалу, найкращі українські сили тонули в общеросійськїм морі, а ті, що лишилися на своєму ґрунті, попадали в зневіру і апатію”²⁴. Отже, ідеал повинен не тільки усвідомлюватися, а й “почуватися серцем”, бути предметом і знання, і віри^{25,26}.

Геніальне відтворення ідеалу національної самостійності знаходимо в пролозі до поеми “Мойсей”²⁷. Поет передає художніми засобами політичну історію свого народу, який “замучений, розбитий, Мов паралітик той на роздорозжжю, Людським презирством, ніби струпом, вкритий”, палко вірить:

*Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяси у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вперешешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі.*

І. Франко, осмисливши і врахувавши історичний досвід, реально оцінив історичне значення феномена національної свідомості для “національної самостійності” як єдиного гаранта економічного, соціального і політичного розвою українського народу, розвитку його матеріальної і духовної культури. Адже добре відомо, що національна свідомість, як усвідомлення буття народу на базі засадничої національної ідеї, містить у собі усвідомлення: 1) етнічної спільності щодо інших етносів; 2) національних цінностей і відданість їм у мові, етнічній території, національній культурі; 3) соціально-державної спільності; 4) патріотизму; 5) спільності в національно-визвольній боротьбі. Такий підхід ґрунтується на найновіших дослідженнях (підсумки Ф. Гекманна) феномена етнічності, що містить п’ять компонентів: 1) соціокультурну єдність; 2) єдність історичного та сучасного досвіду; 3) уявлення про спільне походження; 4) колективну ідентичність (ґрунтується на самосвідомості та визначенні, хто “свій”, а хто “чужий”, унаслідок чого виникає уявлення про межі між власним і іншим етносами); 5) почуття солідарності²⁸.

Для І. Франка, як і для більшості тогочасних теоретиків національного поступу, було незаперечним, що у процесі становлення модерної нації вирішальну роль покликана відіграти інтелігенція, вносячи в народ, який “мовчить, молиться і платить” (М. де Унамуну), національну ідеологію. Справжня інтелігенція, а точніше національна еліта суспільства, – це очі національного духу, розум всенародного єства, творець, носій та провідник знання, національних та вселюдських ідеалів. Інтелігенція володіє знаннями духовних цінностей, які є інтелектуальною основою формування свідомості. Духовні цінності існують у матеріалі мови, в основі якої лежить слово. Специфіка полягає в тому, що інтелігенція володіє словом, мовою не просто в лінгвістичному значенні як засобом спілкування, комунікації, а головно в її інтелектуальному

²² Іван Франко, *Поza межами можливого*, Зібр. твор. у 50 т., Т. 45, 284.

²³ *Ibid.*, 283.

²⁴ *Ibid.*, 283.

²⁵ Оксана Забужко, *Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період*. (Київ: Наукова думка, 1992), 67.

²⁶ Вілен Горський, *Історія української філософії. Курс лекцій*. (Київ: Наукова думка, 1996), 198.

²⁷ Любомир Сенік, “Іван Франко і його поема “Мойсей””, *Вісник НТШ. Число 35*. (2006), 11–14.

²⁸ Ярослав Дашкевич, “Нація і утворення Київської Русі”, *Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів: Брюховичі, 27 серпня 1993 р.)*. (Львів, 1995), 10.

вимірі як акумулятором і транслятором знання, що має складну психологічну і гносеологічну природу, з якою органічно поєднується духовно-пізнавальна діяльність людини взагалі. Звідси впливає історична місія інтелігенції як володаря слова у формуванні свідомості взагалі, національної зокрема; пізнання й осмислення джерела народних прагнень та усвідомлення їх суті як логічно сформованих ідей, концепцій, учень, ідеалів, збагачення ними народного духовного ества, одухотворення свідомості народу до сприйняття національної ідеї, усвідомлення своєї національної ідентичності²⁹. “Перед українською інтелігенцією відкривається тепер, при свободніших формах життя в Росії, величезна дійова задача – витворити з величезної етнічної маси українського народу українську націю, суцільний культурний організм, здібний до самостійного культурного й політичного життя, відпорний на асиміляційну роботу інших націй, відки б вона не йшла, та при тим податний на присвоювання собі в якнайширшій мірі і в якнайшвидшій темпі загальнолюдських культурних здобутків, без яких сьогодні жодна нація і жодна хоч і сильна держава не може остаятися”³⁰.

І. Франко дуже добре розумів, що на початку ХХ ст. для українського народу “ідеал національної самостійності в усякім погляді культурним і політичним лежить для нас поки що, з теперішньої перспективи, поза межами можливого”. “Серце стискається з болю і досади, – пише мислитель. – Адже як би ті люди були зуміли віднайти український національний ідеал, оснований на тих самих свободололюбних думках, якими були пройняті, і як би повернули свої великі сили на працю для того ідеалу серед рідного народу, якби поклали свої голови в боротьбі за той ідеал, ми були б нині величали їх пам’ять в ряді наших найліпших борців і – справа вольної, автономної України стояла би нині і в Росії і в Європі як справа актуальна, що жде свого рішення і може зовсім іншим шляхом ішов би розвій молодих українських поколінь!”³¹.

Однак учений розумів і те, що без досягнення національного ідеалу як основоположної національної свідомості на тернистих дорогах національно-визвольної боротьби український народ чекає повна зневіра й остаточна поразка. Тому “ми мусимо, – писав І. Франко, – серцем почувати свій ідеал, мусимо розумом уяснювати собі його, мусимо вживати всіх сил і засобів, щоб наблизитись до нього...”³². Основне завдання і полягає в тому, щоб досягнути цей ідеал, тим паче, що “тисячні стежки, які ведуть до його осущення, лежать просто-таки під нашими ногами, і що тільки від нашої свідомості того ідеалу, від нашої згоди на нього буде залежати, чи ми підемо тими стежками в напрямі до нього, чи, може, звернемо на зовсім інші стежки”³³.

“Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів. І се почуття не повинно у нас бути голою фразою, а мусить вести за собою практичні консеквенції. Ми повинні – всі без виїмка – поперед усього пізнати ту свою Україну, всю в її етнографічних межах, у її теперішнім культурним стані, познайомитися з її природними засобами та громадськими болячками і засвоїти собі те знання твердо, до тої міри, щоб ми боліли кожним її частковим, локальним болем і радувалися кожним хоч і як дрібним та частковим її успіхом, а головно, щоб ми розуміли всі прояви її життя, щоб почували себе справді, практично частиною його”³⁴.

Ці слова з праці І. Франка “Одвертий лист до галицької української молодіжі”, що написана під впливом революції 1905 року в Росії, досить актуальні і для сьогоднішньої України, особливо в контексті пошуку національної єдності. Виступаючи на IV Всесвітньому форумі українців, Президент України підкреслив, що “ми віддані цінностям демократії, лібералізму та національного поступу” і, зважаючи на величезний внесок Івана Франка у становлення української нації, наголосив: “Для такого великого діла, як відродження та консолідація... нації, не біда прийняти в рахунок і порцію національної виключності...” Ці слова написані Іваном Франком. IV Форум Українців, 15-та річниця Незалежності України проходять під знаком його

²⁹ В. Мазепа, *Культуроцентризм світогляду Івана Франка*. (Київ: ПАРАПАН, 2004), 105–126.

³⁰ Іван Франко, *Одвертий лист до галицької української молодіжі*, *Збір. твор. у 50 т., Т. 45*, 404.

³¹ Іван Франко, “З кінцем року”, *Життя і Слово*, № 6. (Львів, 1896), 406–407

³² Іван Франко, *Поза межами можливого*, *Збір. твор. у 50 т., Т. 45*, 285.

³³ *Ibid.*

³⁴ Іван Франко, *Одвертий лист до галицької української молодіжі*, *Збір. твор. у 50 т., Т. 45*, 405.

150-літнього ювілею. Я беру Франкові слова як своєрідний ідеологічний лейтмотив нашої зустрічі про згуртування Українського народу³⁵.

Багата спадщина великого вченого-енциклопедиста, що і дотепер за масштабністю таланту й інтелекту, за здобутками в духовній і науковій сферах годі шукати рівних не тільки в Європі, ще “донині лежить” далеко не повно видана³⁶, і сьогодні закликає український народ до осмислення свого національного буття, повернення до історичної пам’яті, національної гідності і гордості, до національної єдності на засадах державницької ідеї.

ENGLISH BOLD STATESMANSHIP BY THE IDEA OF IVAN FRANKO: CONTEMPORARY READING

Fedir MEDVID

*Interregional Academy of personnel management
Department of constitutional law, history and theory of State and law of the Educational-Scientific
Institute of the rights of the name Ha dimira Big
Formetivska Str., 2. Kyiv, Ukraine e-mail fedirmedvid86 @ gmail com*

Tamara KURČINA

*Interregional Academy of personnel management
Department of constitutional law, history and theory of State and law of the Educational-Scientific
Institute of law named after Volodymyr the great
Formetivska Str., 2. Kyiv, Ukraine*

Anatoliy TVERDOKHLIB

*Interregional Academy of personnel management
Department of constitutional law, history and theory of State and law of the Educational-Scientific
Institute of law named after Volodymyr the great,
Formetivska Str., 2. Kiev, Ukraine*

Summary

Consolidation of the modern Ukrainian nation takes place on the basis of territorial and civil principle around national ideas, in particular the major ethno-cultural valuables of Ukrainian people. The process of internal consolidation, i.e. “charging” in different planes (political and public, economic and ethnic) of the national body of the modern Ukrainian nation by virtue of territorial and interfaith separateness is social structure, etc. is unfinished to this time. In terms of the independent Ukrainian State, even within a single constitutional fields, this process has substantial regional differences and it can not be considered yet completed. For the nation as a political entity, the most important is to preserve its identity and cultural and linguistic identity in their usual this nation form, i.e., in the form of realization of the national idea. By virtue of this priority political interests of the nation focused on further consolidation of the community, to create or save their own statehood and debugging.

Keywords: *the consolidation of the Ukrainian nation, Ukrainian bold statesmanship by the idea of Ivan Franko, the ideal of the national independence, social progress.*

REFERENCES

- Budivnychyy ukrayins'koyi derzhavnosti: Khrestomatiya politolohichnykh statey Ivana Franka, Uporyad. D. Pavlychko. Kyiv: Vyd. dim “Kyievo-Mohylyans'ka akademiya”, 2006. (in Ukrainian)
- Dashkevych, Yaroslav, Natsiya i utvorennya Kyivs'koyi Rusi, Formuvannya ukrayins'koyi natsiyi: istoriya ta interpretatsiyi. Materialy kruhloho stolu istorykiv Ukrayiny. L'viv; Bryukhovychi, 27 serpnya 1993 r. L'viv, 1995. (in Ukrainian)
- Franko, Ivan. Istoriya moyeyi habilitatsiyi, Zibr. tvor. u 50 t., T. 39. (in Ukrainian)
- Franko, Ivan. “Z kintsem roku”, Zhyttye i Slovo, № 6, (L'viv, 1896), 406–407. (in Ukrainian)

³⁵ “Ми – нація, яка ходить на цій землі від часів Трипілля. Промова Президента України Віктора Ющенка на IV Всесвітньому форумі українців”, *Українське слово*, № 34, 23–29 серпня. (2006).

³⁶ “Про заходи щодо вивчення та популяризації духовної спадщини Івана Франка: Указ Президента України від 27.08.06 № 727/2006”, *Урядовий кур'єр*, № 165, 6 вересня. (2006).

- Franko, Ivan. "Poza mezhamy mozhlyvoho", Zibr. tvor. u 50 t., T. 45, 285. (in Ukrainian).
- Franko, Ivan. "Odvertyy lyst do halyts'koyi ukrayins'koyi molodezhi", Zibr. tvor. u 50 t., T. 45, 405. (in Ukrainian).
- Franko, Ivan. Shcho take postup?, Zibr. tvor. u 50 t. T. 45. (in Ukrainian).
- Hors'kyy, Vilen. Istoriya ukrayins'koyi filosofiyi. Kurs lektsiy. Kyiv: Naukova dumka, 1996. (in Ukrainian).
- Hrytsak, Yaroslav. Prorok u svoiy vitchyzni. Franko ta yoho spil'nota (1856–1886). Kyiv: Krytyka, 2006. (in Ukrainian).
- Lysyak-Rudnyts'kyy, Ivan. Vklad Halychyny v ukrayins'ki vyzvol'ni zmahannya, Istorychni esse: V 2 t., per. z anhl. U. Havryshkiv, YA. Hrytsaka. T. 2. Kyiv: Osnovy, 1994. (in Ukrainian).
- Lysyak-Rudnyts'kyy, Ivan. Ivan Franko v svoiykh nimets'kykh pysannyakh, Istorychni esse: V 2 t., per. z anhl. U. Havryshkiv, YA. Hrytsaka. T. 1. Kyiv: Osnovy, 1994. (in Ukrainian).
- Mazepa, V. Kul'turotsentryzm svitohlyadu Ivana Franka. Kyiv: PARAPAN, 2004. (in Ukrainian).
- "My – natsiya, yaka khodyt' na tsy zemli vid chasiv Trypillya. Promova Prezydenta Ukrayiny Viktora Yushchenka na IU Vsesvitn'omu forumi ukrayintsiv", Ukrayins'ke slovo, № 34, 23–29 serpnya. (2006). (in Ukrainian).
- Medvid', Fedir. "Ideya natsional'noho postupu u tvorchosti Ivana Franka", Ivan Franko: dukh, nauka, dumka, volya", Materialy Mizhnarodnoho naukovoho konhresu, prysvyachenoho 150-richchyu vid dnya narodzhennya Ivana Franka (L'viv, 27 veresnya – 1 zhovtnya 2006 r.). T. 1. (L'viv: Vydavnychyy tsentr L'vivs'koho natsional'noho universytetu imeni Ivana Franka, 2008), 80–86.
- Medvid', Fedir. "Ivan Franko: "Ideal natsional'noyi samostiynosti", Vyzvol'nyy shlyakh. Kn.7, (592). London-Kyiv, 1997. (in Ukrainian).
- Medvid', F., Mel'nychenko, Y. A., Tverdokhlib, A. Humanitarna bezpeka yak suchasnyy fundament ukrayins'koho suspil'stva, International Scientific Conference Economy and Society: modern foundation for human development: Conference Proceedings, Part I, Oktober 31, 2016. Leipzig, Cermany: Baltija Publishing, 2016. (in Ukrainian).
- Medvid', Fedir. Vykhovannya ukrayins'koyi elity systemoyu natsional'noyi osvity v umovakh konsolidatsiyi suchasnoyi ukrayins'koyi natsiyi, Elity i tsyvilizatsiyi protsesy formuvannya natsiy. T. 2. Kyiv, 2006. (in Ukrainian).
- Medvid', Fedir. "Ukrayins'ka natsional'na ideya yak determinanta derzhavotvorchykh protsesiv", Politychnyy menedzhment. (2005; № 1 (10), 2004). (in Ukrainian).
- "Pro zakhody shchodo vyvchennya ta populyaryzatsiyi dukhovnoyi spadshchyny Ivana Franka": Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 27.08.06 №727/2006", Uryadovyy kur'yer, № 165, 6 veresnya. (2006). (in Ukrainian).
- Senyk, Lyubomyr. "Ivan Franko i yoho poema "Moysey", Visnyk NTSH. Chyslo 35. 2006. (in Ukrainian).
- Tereshkun, Oksana. "Politychna sub'yektnist' ukrayins'koyi natsiyi: heneza, stan, tendentsiyi rozvytku". Avtoreferat dys. na zd. nauk. stup. kand. polit. nauk., 2005. (in Ukrainian).
- Verhelis, O. "Kod Franka", Dzerkalo tyzhnya, 20–26 travnya, № 19, (2006). (in Ukrainian).
- Zabuzhko, Oksana. Filosofiya ukrayins'koyi ideyi ta yevropeys'kyy kontekst: Frankivs'kyy period. Kyiv: Naukova dumka, 1992. (in Ukrainian).
- Zahorodnyuk V. Ideal, Filosofs'kyy entsyklopedychnyy slovnyk. Kyiv: Abrys, 2002. (in Ukrainian).